

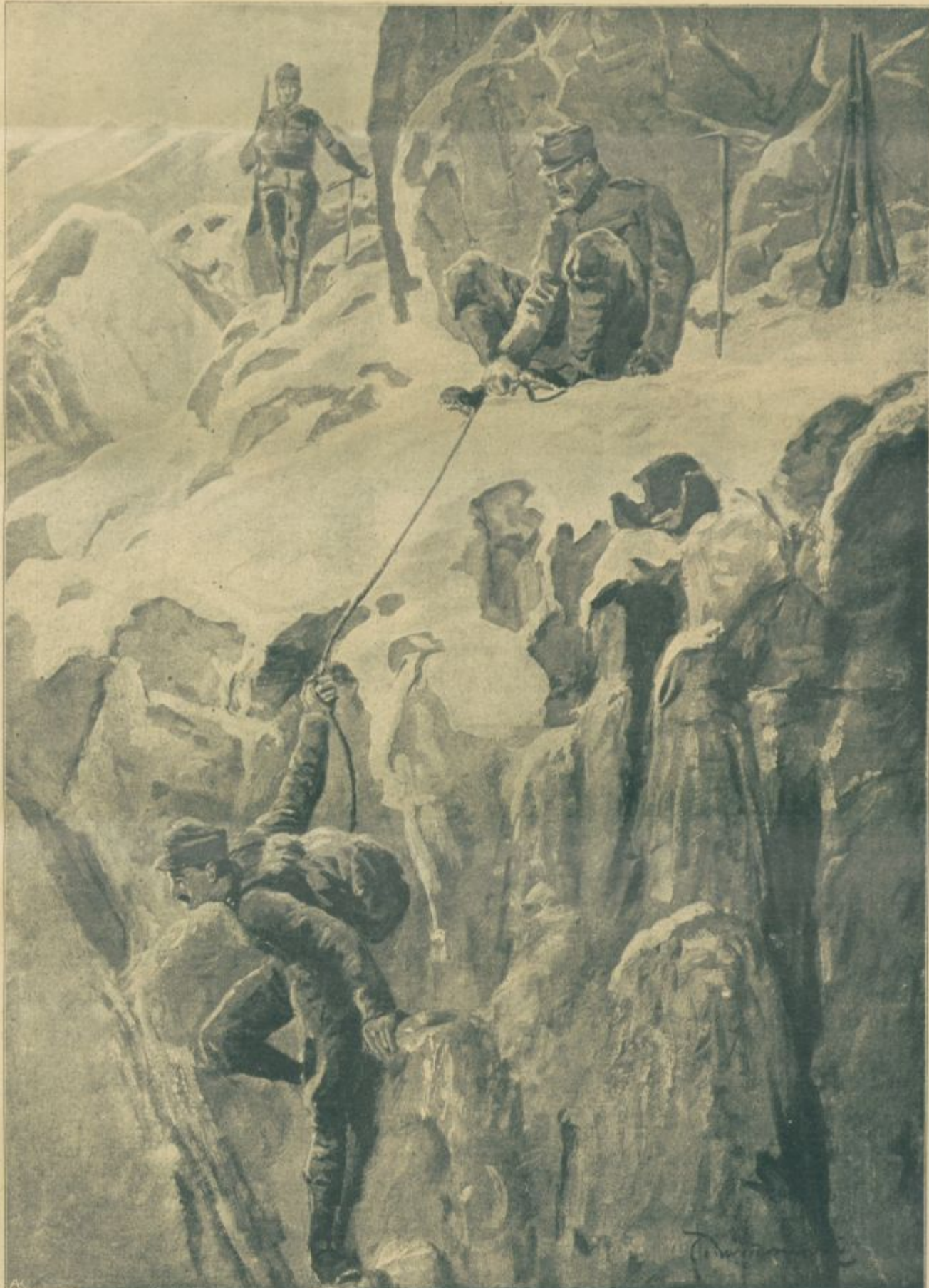
Ilustrirani Glasnik

Letno stane 8 K (ena številka 20 vin.), za Nemčijo 10 K, za druge države in Ameriko 13 K. — Slike in dopisi se pošiljajo uredništvu „Ilustr. Glasnika“ v Ljubljani (Katol. Tiskarna), naročnina, reklamacije in inserati na upravištvu.

Izhaja ob četrkih

1. marca 1917

Austrijska vojaška patrolja po najvišjih tirolskih zasneženih gorah.

Usoden pisk.

Duša mi je prekipevala koprnenja po svobodi. Prost dolgotrajnega jetništva v ozki pisarni, sem stal sredi svetlozelenega, bujno poganjajočega gozdiča. Tople sapice so mi božale lice, morje solčnih žarkov je prodiralo skozi liste. Ob ozki stezici je žuborel z veliko naglico potoček, ozračje je prekipevalo petja kosov, drozgov in drugih gozdnih ptičev.

Vse mi je bilo tuje. Že več ur sem sledil potočku, ki se je izgubljal vedno bolj v gozd. Vedno bolj skrivnostna, tiha in tajna je postajala okolica. Naenkrat se je stezica ločila od potočka, ki je jezno šumljaje izginil med divjim skalovjem, in me zapeljala na neko planoto, katero je dičila mogočna cerkev. Presenečen sem ustavil korak. Zdelo se mi je, da sem v deželi pravljic. Same razpadle kočice, podrte hiše, katerih strehe so bile deloma ali pa popolnoma porušene. Divje grmovje s svojimi bodicami je ustavljalo korak. In sredi tega čuda mogočna stavba, zidana v težkem romanskem slogu, ki se je zdel, da je popolnoma prilagoden širokim mrzlim grebenom sosednjih gora. Široka cerkvena vrata in visoka okna so bila z deskami zadelana, obširni stolp je bil nekoliko nagnjen in v zidovju so se poznale razpoke.

Pretrsljiva tihota je vladala nad tem samotnim prostorom. Ta osamelost je izprva vplivala name neprijetno, čutil sem, kako me izpreletava groza. Pogled na brezglasno in vendar kričeče propadanje zidovja je napravilo na moje živce globok vtis. Že sem se hotel vrniti, ko opazim, da me moj lovski pes več ne spremlja. To mi je dalo povod, da sem zapiskal na lovsko piščal. Sosednji hribi so mi z odmevi na pisk odgovorili.

V neposredni bližini zaslišim zamolkel, otožen glas. Presenečen se ozrem okoli... Še enkrat! Za cerkvijo... Ojunačim se in stopim za vogal. Na stopnicah stranskih vrat zapazim starega gospoda, ki je sključen, skoro v nezavesti slonel na zidu. Čopič in slikarska plošča sta pričala, da imam pred seboj umetnika. Skočil sem mu na pomoč in ga prosil oprostitev, ker sem ga tako zelo prestrašil. Zamahnil je bolešno se smehljaje z roko, a ni mogel priti z besedo na dan. Šele čez nekaj minut si je opomogel.

Ko sem se mu predstavil, mi je odgovoril, da je dr. Urančič, ter začel naglo spravljati čopič in ploščo za barve v zaboj. Čez pokrov zaboja je bila razpeta skoro dogotovljena slika.

»Ali nočete nadaljevati? Svit je vendar tako lep!«

»Kako bi mogel?« je odgovoril. »Ali ne vidite, kako se mi tresejo roke?«

»Vsled strahu, ki ga je povzročil moj žvižg?« ga vprašam začuden.

Molče mi je prikimal. »Vi hočete priti do Zmajevega?« je začel iznova.

»Da, gospod doktor! Mogoče se bom moral muditi več mesecev tamkaj.«

Mož se je zgani in začel nadalje pozivedovati: »Hočete preiskovati naše gore? Bajš skrivajo v sebi mnogo premoega!«

»Ne, jaz sem železniški inženir«, sem ga poučil.

Planil je pokonci in ves zavzet strmel vame.

»Železniški inženir? Železnica?« Te

besede je izpregovoril s tako čudnim podarkom presenečenja, da sem odskočil za korak, ker sem začel domnevati, da imam opraviti z blaznim človekom.

Uganil je moje misli ter se trudil nasmejati se, a se je pri tem le grozovito spačil.

»Kaj bodo napravili železnico do Zmajevega?« me je vprašal. Njegov naglas je bil bolj podoben obupnemu klicu na pomoč.

»No, sedaj še ne, ali pa vsaj še ne tako kmalu«, sem ga pomiril. »Jaz moram šele določiti nadmorsko višino tega kraja. To traja vsekakor še dolgo časa. Tudi svet je neugoden...«

Prenehal sem in ves nemiren opazoval starega gospoda, ki se je obrnil od

so začele zagrinjati lahne meglice. »Ali vidite, ta tihota, ta krasni mir, proč od sveta, ta samota, polna lepih sanj! Nobene tvornice, nebena stroja, nobene železnice, nobenih električnih naprav! Niti poštni voz ne zaide v ta kraj. In sedaj? Grozno!« Obupno je začel viti roke in mi govoril: »Kam naj se umaknem sedaj? Moj Bog, kam?«

Starčevo jadikovanje me je globoko pretreslo, čeprav ga nisem umel.

Brez tolažbe je pobral svoje slikarsko orodje in velel: »Pojdiva!«

Obrnil se je ter korakal naprej. Jaz pa sem mu sledil, razburjen, kakor še nikdar.

V dolini, kjer se ozka stezica izliva v širono deželno cesto, je izpregovoril iznova: »Malenkosti so v življenju za človeka večkrat mero-

dajne. Ena sama bilka, celo senca je lahko zanj usodna. Meni je postal usoden le - nenaden žvižg.

Devetindvajset let je minulo od takrat, a ta žvižg mi še vedno zveni po ušesih. Njegov visoki glas mi jemlje um! Toda poslušajte!«

»Obiskoval sem tisti čas visoko šolo. O binokostnih počitnicah sem dospel na svoji pešpoti proti večeru v Vratico.

Lahko si predstavljate moje veselje, ko najdem v isti gostilni, kjer sem mislil prenočiti, svojega starega očeta, ki je služil kot kolovodja pri državni železnici. Pripeljal je v Vratico tovorni vlak in bi se moral naslednje jutro vrniti s samo lokomotivo.

Dolgo časa se že nisva videla, zato je naravno, da smo pozno v noč sedeli in se razgovarjali. Moj oče je bil še lep in krepak mož,

akoravno je imel že šestdeset let za seboj. Bil sem — kot medicinec — zelo pomenen nanj.

Naslednje jutro sem ga spremil na kolodvor. Skoro z zavistjo sem opazoval sopeči in puhajoči stroj, ki lahko v pol dne prehodi isto pot, kot jaz v enem tednu.

Razveseljiva misel mi je šinila v glavo, namreč spremljati očeta na lokomotivi domov! Zakaj pa ne? Moj oče je sicer zmajeval sivo glavo, a se mu je poznalo, da ni resno proti. Peljati je moral samo lo-

Hoja na ledenik: sproženo kamenje. Predstoječa skica kaže, kako nevarna je pot po ledenikih; lahko si je predstavljati, s kakimi napori in težavami je šele združeno spravljanje topov, municije in provijanta po njih.

mene. V nepopisni bolesti si je zakril obraz z rokama, se naslonil z rameni na zid in začel pretresljivo jokati. Bil sem v zadregi, akoravno sem trdno mislil, da stoji pred mano norec. On je to občutil ter si na vso moč prizadeval ostati miren.

»Ne mislite kaj hudega o meni, gospod inženir. Toda bilo je nepričakovano, preveč nenadno! Ah...!« in iznova ga je začelo ihtenje daviti v grlu. Kakor v pogovoru s samim seboj je bolešno nadaljeval: »Kako dolgo sem moral iskati... tu, tukaj...« Pokazal je na dolino, katero

komotivo in ne celega vlaka, pa veselilo ga je tudi, da bi me na ta način dalje časa imel pri sebi. Pregovoril sem ga in ker službujoči sprevodnik temu ni ugovarjal, sem vesel zajahal železnega konja. Pridružil se nam je še mlad kurjač, ki se je peljal prvičkrat.

Kratek pisk — in odpeljali smo se.

Vožnja je bila krasna. Žal mi je bilo, da je moj oče, zelo natančen in vesten mož, preslišal veliko od mojih opazk, ker je vedno odpiral in zapiral različne vzvode ter pri tem vedno gledal skozi okno po tiru. Sicer bi bil pa itak pogovor nemogoč vsled ropota, ki ga je povzročaval stroj.

Še kurjaču je dajal oče ukaze le z znamenji rok, kadar je hotel da prilije vode, naloži premoča, potegne zaporo itd. Mladi mož pa tudi ni obrnil pogleda od mojega očeta. Kot novinec se je čudil njegovim gestam in jih strahoma izvrševal. Vprašal sem ga, če že pozna notranji sestav stroja. Zamahnil je z roko okoli ušesa in mi tako razodel, da ni razumel vprašanja.

Dirjali smo po tiru navzdol.

Občutil sem nepopisno srečo. Nagla vožnja me je popolnoma prevzela, svetloval sem očetu, naj vozi še hitreje. Smehljaje je odkimal z glavo, pokazal na manometer in dolino, kjer so se že videla bela poslopja postaje.

Naenkrat se prime z roko za srce in pade vznak nazaj. Prestrašen se sklonim in ga poizkusim vzdigniti. Toda zaman! Naglo mu odpnem suknjo in telovnik ter pritisnem svoje uho na njegovo srce. Vsled ropotajočega stroja nisem mogel opaziti ničesar. Odpnem mu trepalnice. Steklo oko je strmelo vame, brez življenja. Bil je mrtev, zadela ga je kap.

Pripovedovalec je prenehal. S široko odprtimi očmi je strmel predse, kakor da bi ta nesrečni dogodek še enkrat doživel. »In kaj se je zgodilo s strojem?« sem ga vprašal pridrževaje sapo.

»V zadregi sva bila,« je nadaljeval a tega se nisem zavedel, ker me je očetova smrt preveč pretresla. Šele kričanje in brezmiselno početje kurjačevo me je vzbudilo. Vsa strašna nevarnost mi je stopila jasno pred oči. Bil sem sicer popolnoma zmeden, a vendar me je misel, da visim med življenjem in smrtjo, privedla k zavesti.

Zagledal sem v neposrednji bližini postajo. Kurjaču zavpijem na uho, naj ustavi stroj, ki je besnel kakor vihar naprej. Vlekel in pritiskal je na razne vzvode, — stroj je zahropel in se pognal s dvojnoro hitrostjo.

Kraški svet in življenje primorcev.

Nastal je hrušč, da so se mi ježili lasje. Preplašen sem se ozrl in spoznal, da je lokomotiva že švignila mimo postaje, potem ko je premagala razne ovire. Trdo, bobneče in pogin preteče je zdrnila čez mnoge zakrete, dirjala je odskakovaje naprej. Videl sem, kako so ljudje švigali semtertja ter si vili roke. Uradnik z rdečo kapo je dajal nerazumljiva znamenja... Še par trenutkov in zapustili smo kolo dvor ter drveli gotovemu poginu nasproti.

»Skočite v vodo!« mi je zavpil kurjač v uho. Šele tedaj sem ga razumel, ko je bilo že prepozno ga svari. Tik ob železnici je bila napravljena jama in napolnjena z vodo.

Neprevidni kurjač je stopil na prag ter se pognal v velikem skoku v vodo. Videl sem, kako je nesrečnika v zraku zavrtelo in ga pahnilo mesto v vodo, na nek obronek.

Popolnoma sem bil prepuščen besneči pošasti, ki je strahotno in brezobzirno drvela naprej ter ni kazala nobene utrujenosti. Občutek, da si ne morem pomagati, mi je skoro vzel razum. Skušal sem se zbrati ter, si v duhu predstaviti celoten

sestav stroja, da bi mogel ustaviti razvijanje pare. »Spusti paro! Spusti paro!« Pa kako? Naenkrat zagledam parno piščalko. »Daj, daj, spusti paro!« je vrelo v meni.

Potegnil sem. Rezek pisk mi je pretresel mozek in kosti ter se razlegal po zraku kakor obupen klic na pomoč. Vi-

Iz Krasa: škocijanska jama pri Divači.

sel sem takorekoč na vzvodu, kakor da bi zamogel s svojo težo ventil kaj bolj odpreti. Piskalo in piskalo je kar venomer, rezko, brez konca. Zrak je bil prenapolnjen s piski, ki so me divje, rjoveče obdajali ter mi pretili vzeti razum. Zdelo se mi je, da sem nasproti tem glasovom, katerim so se vsi moji čuti upirali, popolnoma brez moči, najmanjša stvarca na svetu. Videl sem, kako so vsak trenutek švigali oblaki dima proti nebu in sem mislil, da proderejo nebesni svod. Na svojo nevarnost sem pa čisto pozabil, vedno in vedno sem strmel v nebo. Koliko časa

sem vztrajal v tem položaju, ne vem. Naenkrat sem začutil tujo roko, ki me je rinila proč od ventila; krčevito sem se držal. Piskati in piskati vedno naprej, sicer sem izgubljen, samo ta misel mi je rojila po glavi. S silo me je nekdo odtrgal proč. Grozna, nepopisna, mrtvaška tihota me je naenkrat obdala.

Nisem opazil, da stoji lokomotiva na mestu.

Neznosno žvižganje se je polehlo in zdelo se mi je, da sem nekje daleč globoko pod zemljo.

Stari gospod je obmolknil. Glas in roke so se mu tresle, tako ga je pripovedovanje prevzelo.

»Kako je bilo kaj takega sploh mogoče?« sem ga ves začuden vprašal.

Moj spremljevalec je sedaj povedal, da je železniški uradnik v Podkorenju, kjer bi se morali ustaviti, brzojavil na vse postaje, naj pridrže vse vlake, ker tir ni prost. Na eni izmed bližnjih postaj je neki junaški kolovodja srečno skočil na lokomotivo in jo — ustavil.

»In že skoro trideset let me preganja ta nesrečni pisk, me zasleduje po vseh krajih ter me ne pusti pri miru. Kamorkoli grem, me spremlja, kakor moja usoda, in tudi tu me spremlja... tudi tu...«

Obstala sva pred gostilno, kjer sem nameraval prenočiti. Podal mi je roko in se poslovil.

»Mislite resno zgraditi tu železnico? Ni mogoče tega predrugačiti?« me je vprašal skoro proseče. Molče sem mu prikimal.

Odšel je počasi. Blede poteze na obrazu so pričale, da ga mori obup.

Zelo mi je bilo hudo, a vendar presenetilo me ni, ko sem prihodnje jutro izvedel, da so našli vobče priljubljenega doktorja Urančiča mrtvega v njegovi postelji.

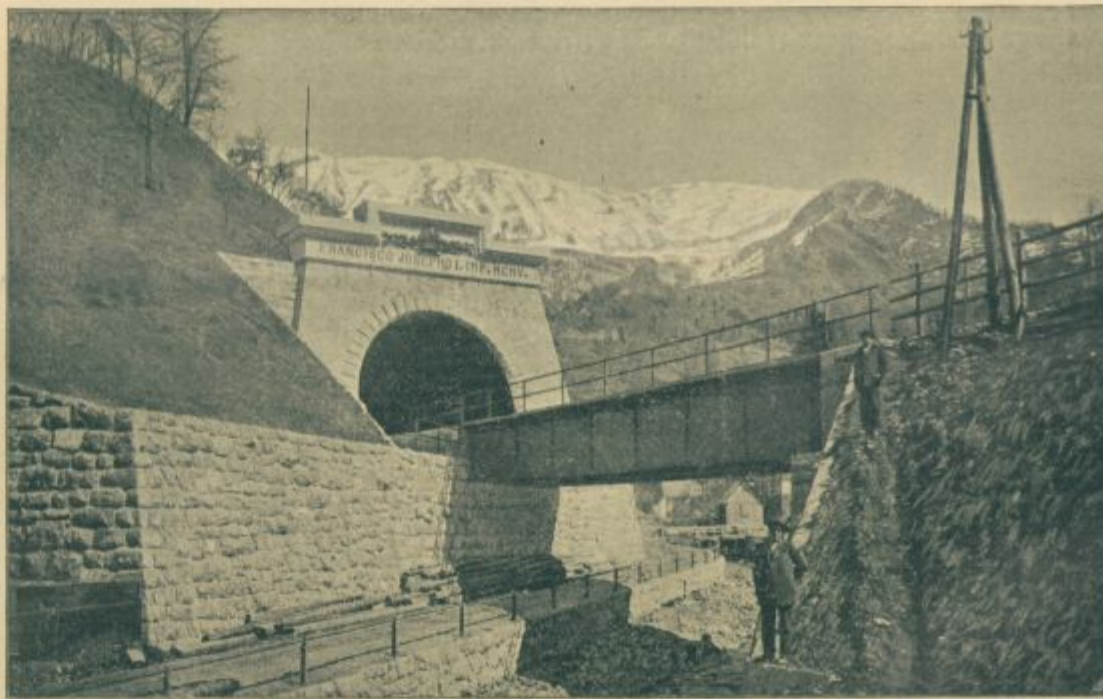
Del železnice proge Jesenice—Gorica—Trst:
Mostič pred predorom pri Opčini.

BOY.

Roman. — Španski spisal Luis Coloma.
Prevel A. Kalan.

(Dalje.)

Počasi sva stopala po cesti Alcalá in sva se še o vsem mirno razgovarjala. Čudno se mi je pa zdelo od Boya, da niti z besedo ni omenil, kako je grofica de

Železnica Jesenice—Gorica—Trst:

Južna stran Bohinjskega predora v Podbrdu.

Astures sodelovala v tej zadevi, in se je zdelo, da se tudi na to okolnost ni posebno oziral. Ob prodajalni za čokolado, ki jo je oskrbovala Doña Mariquita — gotovo se nahaja še dandanes ravno tam kakor

takrat — je prišlo Boyu na misel, da bi čokolado pil. Lačen da je, je rekel, malo je jedel in sedaj je že pozno.

Njegova lakota res ni bila pretveza; kajti pojedel je res veliko taso čokolade in mnogo peciva. Ko si je privoščil nov kos peciva, je za nekaj časa prenehal in me navidez ravnodušno vprašal:

»Ali ti je morda znano, kaj da je nagnilo grofico de Astures, da se je tako goreče zavzela za mojo obrambo?«

»Mislim, da je to isti vzrok, ki je pri njej povsod odločilen: želja, da stori kaj dobrega iz ljubezni do Boga in do bližnjega... Morda je storila to nekaj tudi zaradi mene in zaradi simpatij, ki si jih morda ti sam vzbudil pri njej.«

»Te pač ne morejo biti posebno velike, in je čisto naravno,« je dejal Boy zagrenjeno. »Oj, ko bi ti vedel!«

»Oj, saj sem več vedel nego Boy sam; ker pa je zadeva že skoro segala v stare čase, sem se potrudil, da govorico drugam obrnem, in pripovedoval sem mu, da vsaj glavno omenim, da je grofica de Astures med tem časom obiskala kontreadmirala Deza. Slikal sem mu, kako se je sama od sebe in rada ponudila, da v moji odsotnosti ona vse oskrbi, in mi posebno naročala, da naj Boya spremljam in da ga preje ne zapustim, dokler ni popolno pomirjen in na varnem. Posebno je poudarjala besede »popolno pomirjen.«

Boy me je mirno poslušal. Kakor bi bil zelo osramočen, je povsobil oči na mizno marmornato ploščo in je ob koncu prav plemenito in odkrito dal svojim mislim izraz z besedami:

»Potem pa še pravijo, da ni več svetnikov na svetu!«

Dve je bila ura, ko sva prišla v hôtél. Ob vratih Boy obstane in si prižge cigareto. Noč je bila jasna in mila. Ljudi je bilo le malo, kolikor smo videli po trgu in tja v Calle Mayor. Le izgubljena dvojica, kakršnih je v Madridu v pozni uri mnogo po cestah, debel gospod in majhna, okrogla dama, sta se živahno razgovarjala onostran

tlaka pred palačo Oñate.

»Danes bom pa dobro spal, ker sem doživel toliko tolažila in radosti!« je dejal Boy in se mu je zadovoljno zazdehalo. Edino, kar bi me utegnilo motiti v spanju,

je misel na ubogega Vermudeza... Če bi ga bil videl, kako strašen je bil, mrtvaško blede, sama kost in koža, ko mi je s takim glasom, kakor da je bil to opomin iz onega sveta, rekel:

»In kaj mi je vse to pomagalo, gospod grof?... Grizeča vest, da sem Vašo milost pahnil v pogubo, in pa bridkost, da moram ostaviti otroke siromake!... Ker prepričan sem, da gospa vojvodinja ne bo nič zanje poskrbela, prav nič...«

»In ti, kaj si mu ti rekel?«

»Kaj sem mu hotel reči, Jurček?... Da mu iz srca odpustim, kar je živa resnica, in da jaz poskrbim za otroke, kar hočem z božjo pomočjo tudi storiti.«

»Ali si pa tudi pomislil, kaj se pravi skrbeti za devet otrok?«

»In če bi jih bilo šestdeset tisoč, ki jih je ona pravljica indijska kraljica Soumali v buči porodila, bi bil prav isto rekel... Ali veš ti, kaj je strah umirajočega očeta, ki je v skrbeh za svoje otroke? Zakaj sem pa Grand in bogat, razen da ob takih prilikah prevzamem vlogo previdnosti?«

Mene pa je tedaj zopet vrag zmotil ob neprilicnem času. Ginjen vsled Boyeve velikodušnosti in ker je tako naravno in neposredno vzkalilo iz njegovega srca vse veliko in lepo in se mu ukoreninilo, kakor najnavadnejša stvar na svetu, sem z ozirom nanj ponovil besede, ki jih je Boy spregovoril glede grofice de Astures:

»Potem pa še pravijo, da ni več svetnikov na svetu!«

V hipu opazim, da je dvignil Boy svojo pest nad mojo glavo; sklonem se in ubežim ven na cesto Calle Mayor. Boy za menoj, pobere ali kamen ali les ali sploh nekaj in vrže za menoj s tako silo in toliko nerodno, da je priletelo na tla pred palačo Oñato ravno ob nože one živahno govoreče dvojice.

Debeli gospod skoči proti Boyu in videl sem od daleč, kako je divje mahal okrog sebe. Boy je bil tudi zelo živahen. Naenkrat stopi debeli gospod korak nazaj, vzame iz žepa denarno listnico in mu prav dramatično - slovesno izroči svojo karto. Boy jo je sprejel in enako slovesno segel v svoj žep in iz listnice debelemu gospodu dal karto in ločila sta se ponosna in junaška, kakor da bi prvi hotel reči: »Gorje ti, če odidem v Carpio!« in bi drugi odgovoril: »Gorje ti, če prideš v Carpio!«¹

Urno se vrnem v hotel jezeč se sam pri sebi nad to častno aferico, ki sva zadelo nanjo in je Boy v svoji neprevidnosti neznanemu človeku dal svojo posetnico. Došel sem ga, ko je čisto mirno stopal po stopnicah.

»Ti človek božji,« mu zakličem, »kako si mogel dati svojo karto tujemu človeku?«

»Svoje karte nisem nikomur dal,« odgovori Boy.

»Ne? Saj sem sam videl.«

»Glej, Burundko, ti si bolj kratke pameti nego bučni otroci one indijske kraljice. Ti si vedel, da me je debeli gospod prosil za mojo posetnico, ki jo je rabil, da mi pošlje sekundante. Jaz pa nimam kart, ker jih nisem nič seboj vzela in si jih tukaj nisem dal napraviti, zato sem mu dal pisarjevo karto, ki sem jo imel slučajno v žepu.«

Misel na komični prizor, ki ga mora povzročiti ta Boyeva premetenost, mi je dražila grlo in zakrohotal sem se na ves glas.

Boy pa je resno dostavil:

»Ubogi pisar mi je dal včeraj svojo karto v hiši notarjevi, ko sem bil pri njem,

in me je prosil, naj mu preskrbim kak posej. No, sedaj ga ima... pa nikar ne misli, da je to kak vsakdanji človek. To je stotnik karabincev v pokoju brez službe.«

»In ti si otrok brez pokoja!« zavpijem nanj smejoč se, »in otrok ostaneš vse svoje življenje!«

XXV.

Drugo jutro sem se — kakor pravijo — prismočil na odejo, še opoldne nisem dal nobenega znamenja življenja od sebe. Tedaj pa me nekdo krepko udari po rami in Boy mi z milo donečim glasom zakliče:

Lovrenc Tekavc

iz Rafolč pri Brdu, je padel dne 18. aprila 1916 na laškem bojišču.

Spavaj mirno v tuji zemlji!

Rudolf Kreč

avskultant, narednik. »R. križ« poroča, da je okt. 1915 odšel iz Raaba v Srbijo, a od tam je pisal zadnjič 9. dec. 1914. Prosi se več obvestila.

»Vstani, lenuh! Vlak kmalu odide; to noč se že odpeljeva.«

Vesel in zadovoljen se mi je zdelo, da je prišel Boy domov in držal je v roki velik zavoj papirjev.

»Torej odpotujeva?« sem rekel še ves zaspan, »in kam odpotujeva?«

»V Zumarripo.«

»Kje je to?«

»Tam v Batucki, v tvoji domovini, ki skoro meji na Kitajsko...«

zopet vzdrami, in mi drži pismo pod nos, rekoč:

»Poglej, tepec, tu poglej!«

Odprl sem zaspane oči in bral:

»Señor Don Tomo Azteazu, župnik v Zumarripi Guipuzcoa.«

Ob tej zadnji besedi sem bil naenkrat popolnoma vzdramljen. V hipu sem sedel na postelji. Pokrajina Guipuzcoa je bila, kolikor sem se spominjal iz čitanja listov, središče karlističnega gibanja in domneva, ki mi je šinila prejšnji večer v glavo, se je spremenila v istino.

»Pa vendar ne greš h Karlistom?« vzkliknem.

»Da,« odgovori Boy iskreno. »Preje nisem o tem govoril in sem dejstva ohranil zase, ker sem dal častno besedo, da nič ne povem tudi tebi ne, dokler ne bo vse urejeno.«

Bridka žalost je dahnila v mojo dušo, grozna slutnja, ki se je nisem mogel ubraniti. Poln strahu in skrbi obračam pismo in zdelo se mi je, da sem na pečatu opazil krono in začetnice imena majhnega starca, ki sem ga imel za policijskega vohuna.

Boy me je gledal in se silil s smehom, kakor da si želi odgovora. Jaz pa mu nisem odgovoril, pač pa sem udaril na drugo struno, ki je on ni pričakoval.

»In kaj na to poreče kraljica Izabela?«

»Premalenkosten sem, da bi se kraljica bavila z mojo osebo,« odgovori Boy. »Pa tudi sicer bi mi ne mogla ničesar očitati.«

»Torej se boš boril za Don Karlosa?«

»Ne,« mi reče Boy živahno, »jaz se nikomur v korist ne bojujem. Hočem se v senci zastave, ki mi ugaja, boriti proti tej podli svojati, ki je zavlada na Španskem in deželi kri pije, kakor ostudna zalega bolh bolnemu levu. Oni dan, ko se jih otresemo in ko Izabela nastopi s svojo pravno zahtevo, me bo našla na svoji strani, kakor sem to prisegel, ko so me z mečem opasali... Tako je delal moj oče

Mlekarska zadruga v Komendi pri Kamniku — v vojni službi.

»In zakaj greva tja?«

»Izročiti moram tam pismo.«

Mislil sem, da je vse to samo Boyeva šala, in sem se obrnil na drugo stran, rekoč:

»Prav, če prideš v Peking, pa mi lepo cesarja pozdravi!«

Boy pa sede na mojo posteljo, potegne iz zavoja kuverto, udari me z njo, da me

prejšnje dni in to je za Grande; mi ne smemo služiti ne stranki, ne ministru, ne vladi, najmanj pa kakemu vplivnemu veljaku, marveč edino svojim idejam, svoji vesti in kralju, ki je naš poglavar.«

Boy je prenehal, kakor bi čakal, da pritrdim njegovemu načrtu, jaz pa nisem rekel niti da niti ne, pač pa sem ga samo mirno vprašal:

¹ Prizor iz veseloigre španskega pesnika Juan Ruiz de Alarcón iz 17. veka.

»Ali boš poveljeval kaki četi?«

»Ne,« mi odgovori; »čete še niso urejene... Za sedaj prevzamem poveljništvo na malem parniku, ki vodi med Angleško in med skritimi lukami kantabriškimi in prevaža orožje in strelivo, ki ju tam kupujejo. Parnik pride ponoči od torca na sredo v Zumarripo in baje z blagom takoj zopet odrine v Liverpool; zato ne smem nič tratiti časa, če hočem ta dan biti tam. Če odpotujeva danes ponoči, prideva jutri v San Sebastiano in pojutrišnjem opoldne sem lahko v Zumarripo.« (Dalje.)

Soča v pravljici.

Znana slovenska pripovedka trdi, da so si Drava, Sava in Soča med seboj sestre. Sklenile so nekoč tekmovati, katera izmed njih bo čez noč prva dospela do morja.

Ko se je storil večer, sta Sava in Soča trdno zasпали; Drava pa se je potuhnila in začela prav nalahno teči naprej. Ko se je Sava z jutranjo zarjo vred vzbudila in zapazila Dravo, kako se vali proti morju, je jezna

pričajo, da je Soča svojo strugo večkrat izpremenila.

Baron v. Czörnig je objavil na Dunaju leta 1876. v »Mitteilungen der geographischen Gesellschaft« svoja raziskavanja in dokazal, da svoj čas Soča po ravnini ni tekla v isti strugi kot dandanes. Dokazano je, da se je tudi v svojem gornjem teku zelo izpremenila. Pravljičica, ki pripoveduje o jezeru, ki je nastalo vsled nekega pritoka v Kobaridu, je zgodovinsko utemeljena. Še bolj zanimivi so dokazi, ki nam kažejo, kako je Soča izpremenila svojo strugo južno od Gorice. Tudi tu nam izročilo pripoveduje o mnogih, v pravljici nastalih jezerih. Pripovedke, ki so se o tej reki ohranile, so kolikortoliko v ozkem stiku z raziskavanji.

Pravljice o jezerih so, ne samo v dolini, kjer Soča izvira, temveč tudi v goriški dolini zelo razširjene. Največje jezero se je razprostiralo tam, kjer stoji sedaj Kobarid. Z njim so v zvezi mnogovrstne nabožne pripovedke. Še dandanes pripovedujejo ljudje v vasi Grgar, ob vznožju gore sv. Gabrijela, da skriva ta gora v velikanski votlini jezero, ki je ostalo še izza časa, ko je bila še vsa furlanska dolina pokrita z vodo. Kadar prodere to jezero skalovje, ki ga obdaja, tedaj bo

preplavilo celo dolino in lepe Gorice ne bo več. Iz istega vroka je baje nastalo tudi doberdobsko jezero in nekatera kraška jezera, o katerih so raziskovalci dognali, da so le pronicujoče reke. S pestankom doberdobskega jezera je v zvezi celo neka pripovedka o vesoljnem popotju. Ne samo v gorovju, temveč tudi na gori Medea in v okolici Tržiča pripovedujejo o železnih kavljih, ki so jih v prastarih časih rabili za pritrdjevanje vrvi.

Na nestalen tek reke Soče spominja tudi zanimiva goriška pripovedka, ki trdi, da sta bila v starih časih sv. Gora pri Gorici in sv. Valentin združena v eno samo goro. Soča, ki se izliva dandanes med obema gorama v prijazno goriško dolino, je tekla baje nekoč po drugi poti proti morju. Ta pripovedka je nekoliko v zvezi z jezerom, ki leži pod goro sv. Gabrijela.

Na tej prostrani gori je stalo svetišče, ki so ga vrniki radi obiskovali. Nekega dne je bila zbrana velika množica ljudi pri službi božji. Nastala je strašna nevihta, kateri je sledil močan potres, ki je mogočno goro pretrgal. Skozi ta predor si je napravila Soča svojo novo pot. Menihi, ki so stanovali na tej gori, so sklenili iz hvaležnosti za čudovito rešitev sezidati tudi na drugi polovici gore cerkev. Omeniti je še treba, da pripovedujejo prebivalci vasi Grgar, da je skozi njihovo kotlino nekoč ali reka tekla, ali pa da je bilo tamkaj jezero.

Soške pripovedke so zelo podobne dru-

gim pripovedkam o rekah. Njihov izvor je zelo star in bajesloven. Krajevni vplivi v raznih kulturnih dobah so jih znatno izpremenili. Kakor povsod, verujejo tudi v soški dolini na povodne prikazni in na hudobca, ki more porušiti mostove ali pa ljudi čeznje strmoglaviti v prepad. V močvirnatih lokah obsežnih morskih plitvin prežijo pošastna bitja, ki izvablajo mimoidoče popotnike v svoje kraljestvo. V Furlaniji je ohranjenih še mnogo pripovedk o pogreznjenih pokrajinah. Nastala so najbrže vsled preplav reke Soče in vsled jezer, ki so pokrivala pokrajine. Med ljudstvom je razširjeno mnenje, da se na praznik sv. Hermagore kaj radi pripete tri nesreče. Vsakdo se mora varovati pred Sočo, ki zahteva ta dan svoje žrtve. Kadar kdo v poletnem času v Soči utone, tak žalosten slučaj radi pripisujejo tej vraži.

Priljubljene so pripovedke, v katerih igra hudobec vlogo gospodovalca nad vodami. V takih vodah se žrtve popolnoma prepuščajo njegovi oblasti. Tragični konec teh pripovedk kaže, da hoče ljudska pesnitev ljudi poučiti in vzgojiti. Snov je zajeta iz znanih virov. Kako zelo so vraže o hudiču razširjene, nam pričajo mornarske pripovedke, n. pr. pravljica o »zamahu« in drugih praznih sredstvih, ki pomagajo mornarju, da ukroti na odprtem morju vihar, v katerem izkazuje hudobec svojo moč. Kdor zamahne z nožem po morju, uniči s tem hudičevo moč in reši ladjo pogina.

Na otoku Devinu je prebival graščak Torriani. Slovel je kot najboljši jezdec v celi deželi. Ostre kraške skale je lahko preskočil s svojim konjem, rad je drevil po sipinah in nasipih ob morski obali.

Ko je nekoč Torriani jezdil po obrežju, se mu je približal mož zelo čudne zunanosti. Ogrnjen je bil v dolg, črn plašč, glavo mu je pokrival širokokrajni klobuk, njegov pogled je bil teman.

Tujec je obstal, občudoval drznega jezdec in slednjič smehljuje pripomnil: »Čez morje pa vseeno ne morete jezdititi!«

Jezdec odgovori: »Teža sicer ne zmorem, pa če bi hudič hotel, bi pa tudi šlo.«

Neznanec vpraša dalje: »In kako daleč bi potem jezdili čez vodo?«

»No, rad bi jezdil do izliva Soče in potem po reki navzgor,« odvrne jezdec.

»Ne več?« ga začuden vpraša neznanec.

»Ne več.«

Tujec stopi bliže k jezdecu in pravi: »Vaša želja se bo izpolnila. Jaz Vam lahko podelim moč, da jezdite po vodi. Dovolim Vam, da jezdite en dan po Soči navzgor, a dalje ne. Toda pomnite, le po reki navzgor!«

»Kdo ste, da tako govorite?« vpraša Torriani presenečen.

»Jaz sem hudič.«

Graščak se zasmije. »Vi, da ste hudič?«

»Da, hudič sem,« odvrne prikazen odločno.

»Da se pa prepričate, da imam tako moč, poizkusite jutri s svojo ježo po vodi.«

S temi besedami je črni mož izginil.

Naslednjega jutra je graščak zajahal svojega najboljšega konja, da bi poizkusil to umetnost. Hotel se je na vsak način prepričati, ali je bila prikazen hudič, ali ne.

V prvih solnčnih žarkih se je lesketalo morje. Pogumno je pogнал jezdec svojega konja proti morski gladini. Konj se ni pogreznil, temveč je skokoma oddirjal proti Timavi, kakor po suhem. Mimo Tržiča je došel do izliva Soče. Varno je jezdil po mokri cesti dalje. Ko je Torriani napravil že precej pota, se je ježe naveličal. Obrnil je konja, da bi se po vodi vrnil na Devin.

Komaj je napravil konj prvi korak nazaj, že je izginil z jezdecem vred in nihče ju ni več videl.

Noša mladenk na Sedmograškem, kamor so svoječasnó Romuni udrlí.

vzbesnela in planila, da bi Dravo dohitela. Divje bobnenje tekmujočih sester je slednjič vzbudilo Sočo. S polno močjo si je napravila strugo v nasprotno smer, skozi prastaro skalovje in prva planila morju v naročje.

Ta pripovedka nam slika posebnosti toka teh treh rek. Vsebuje pa ta pravljica tudi staro izročilo, ki nam pripoveduje o menjavajočem se teku Soče. Preiskave raznih učenjakov so odkrile presenetljiva dejstva, ki

Druša soška pravljica pripoveduje o krutem graščaku, ki je jezdil svojega belca ob Soči. Zapazil je tu lepo deklico, ki jo je s pomočjo svojih hlapcev odvedel na svoj grad.

Dan pozneje je ležala deklica mrtva na istem mestu, kjer jo je prejšnji dan graščak srečal. Nihče si ni upal ziniti besedice o tem zločinu.

Ko so deklico zagrebli, je obupana mati vzkliknila: »Mati božja, eno prošnjo, Te prosim, mi usliši: Nesrečni morilec moje hčerke naj ne najde pokoja ne v življenju, ne v smrti!«

Od tedaj so v okolici v mrzlih zimskih nočeh večkrat videli jezdeca. Njegovemu belcu so pršele iskre izpod nog. To je baje duh zavrženega graščaka, ki vedno išče miru ter se vrača na mesto, kjer je izvršil svoj zločin.

Ob vznožju sv. Valentina leži velika kotlina. Iz nje se čuje ponoči veliko tarnanje in surov smeh. To je glas priorja iz samostana na gori, ki se krega s hudobcem, da bi ga vzel s seboj v pekel. Hudobec tega noče storiti, ker je prior v življenju sklenil z njim pogodbo, da mu bo preskrbel drugih človeških duš. Hudobec se pogodbe drži in prior bo moral ondi do konca sveta koprneti, če se preje gora ne pogrezne.

Kdaj si bomo Slovenci lahko zopet v miru pripovedovali pravljice o Soči?

Razno.

Letalska bolezen. Letanje in bivanje v zračnih višinah ni samo nevarno glede morebitnih nesreč, ki se lahko zgodijo, še bolj nevarne so vožnje po zraku za zdravje letalčeve, ker niso naša pljuča sposobna za dihanje v zraku višin. Gorsko bolezen poznamo kot tako od 15. stoletja, seveda so jo občutili ljudje tudi prej in so trpeli vojaki v vseh časih mnogo težav pri prehodu visokih planin. Vzrok gorske bolezni je zmanjšan pritisk zraka v višinah. Pri prvih začetnih poizkusih letanja so pač spoznali, da primejo letalca take težave kakor potnika, ki se vzpenja v visoki hrib, vendar niso pazili posebno na to. Ponovno so našli prve žrtve poizkusov, priboriti si pot v oblake, z začrnelim obrazom, mrtve, ali tedaj ni zanimalo učenjake toliko, vsled česa je umrl letalec, ugibali so samo, kako bi preprečili nezgode z letalom.

Zdaj ko se je rešilo vprašanje letanja v tako zadovoljivi meri, sili v ospredje vprašanje, kako bi se izognil letalec obolenju v zraku. Z vojno je postala znana letalska bolezen. Vodstvo letala je res sitna stvar, ni pa primerno tako težka kakor krmarenje in skrb, da deluje pregibalo (motor) prav in da ostane vsa naprava v ravnotežju. Z razširjenim znanjem o letanju se je uveljavilo tudi ime za novo bolezen, in sicer je dobila svoje ime od Francozov, ki so jo nazvali »mal des aviateurs«. Letalska bolezen se primerja sicer lahko gorski bolezni, vendar ima svojo lastno posebnost in se mora prav za prav označiti kot bolezen, ki prihaja iz letalčevega poklica in ni povzročena samo od bivanja v visoko ležečih zračnih plasteh, ampak tudi od letalčevega napornega delovanja. Poizkusni poleti zadnjih let pred vojsko so dali priložnost za opazovanje slabosti, ki so se javile pri letalcih. Na podlagi teh opazovanj so dognali zdravniki, da je velik vzrok letalčevega obolenja telesni in duševni napor, ki traja ves čas letanja, ne da bi se mogel letalec odahnuti, in ki utruja v teh nenavadnih in neugodnih okoliščinah mnogo bolj. Najhujši nasledki se pojavijo, kadar se preleta naglo iz

višine v nižino in narobe. Recimo, da se vzdigne letalec v 30—40 minutah v višino 3000 metrov in se spusti v 5—7 minutah doli. S takim naglim spuščanjem navzdol je v zvezi nagla izprememba zrakovnega pritiska in skrajni napor vsega živčevja. Vpoštevati moramo poleg tega tudi razliko temperature, katero menjuje letalec v taki priliki tako nagloma.

Znakov letalske bolezni niso opazovali doslej dovolj točno. Pri poletu navzgor se pokaže že v razmerno nizki višini težava pri dihanju in hitreje bitje na žili. Poleg tega čuti letalec rahlo šumenje v ušesih, med tem ko so jako redki slučajni omotice in drugih napadov slabosti, ki se pokažejo pri gorski bolezni. Kolikor više prihaja letalec, tem večje so njegove težave. Že v višini 1500 metrov čuti letalec silne bolečine v čelu. Taka izprememba v zdravstvenem stanju bi bila že sama na sebi dovolj, da bi vplivala na letalčev prisotnost duha. Nevarnejši kakor vse to pa je vpliv bolezni na gibanje mišic, ki se pokaže lahko na dve strani: prvič ne delujejo mišice z navadno naglostjo na poziv letalčeve volje, in drugič nastane v mišicah gibanje, ki nasprotuje naravnosti temu, kar hoče volja. Vse to je mogoče skupen nanesek mraza, pospešenega srčnega delovanja, utrujenosti in drugih okoliščin. In če se pokažejo take težave ob poletu navzgor, ki se vrši razmeroma še počasi, koliko bolj deluje na telesno stanje nagli padec iz visoke višine, ki se vrši v par minutah. Ko dospo letalec na tla, čuti, da mu gre po telesu kakor valovi vročine. Letalčev obraz je zaripel, v glavi mu razbija neznosno. Hkrati se ga polasti silna zaspčnost, kar je najbrž zanj, sreča ker v spanju si umiri vse živčevje in v glavi preneha bolečina. Na srečo ni vsak letalec enako močno podvržen letalski bolezni. Zato je treba stroge zdravniške preiskave za vsakega, ki se hoče posvetiti letalstvu, da ga ne razočarajo potem bridke izkušnje in da ne plača svoje želje po zračni višini s smrtjo. Letalčev poklic potrebuje celega moža, dušno in telesno popolnoma zdravih oseb. Na srečo se dobe še vedno številni letalci, ki izpolnjujejo vse te pogoje, ki cenijo svoj nevarni poklic nad vse varne

in mirne poklice na zemlji pod seboj in ki bodo cenili ta svoj nevarni poklic do smrti, ki ne najde in ne išče letalca v postelji, kakor ne najde in ne išče pristnega mornarja na kopnem. Za posameznika ni življenje največje dobro, koristno in potrebno pa je letanje za dobrobit narodov in držav. Treba je torej naprej po potu v zraku, če si zlomi tudi toliko njih krila. Padli so na drznem poletu v prihodnost, s svojo žrtvijo rešijo naslednike na svoji poti. Ko se je začela železniška vožnja, so bile nesreče na dnevnem

redu, zdaj vozi železnica že mnogo let, a še se dogajajo nesreče. Enako se zgodijo še vedno nesreče na morju. Ne smemo dvomiti, da bo odstranila znanost počasi vse težave, ki mučijo letalca. Pravijo, da bo potem vožnja po zraku varnejša in prijetnejša kakor pot na železnici ali po morju. Ne smemo pozabiti, da je mnogo obolenj in nesreč kriva vojna, ker mora letalec napenjati vse svoje moči v dvakrat toliki meri kakor pri poletih v času miru.

Po svetu.

Hudi mraz odnehuje in vse se oživlja na bojiščih, bližnja spomlad, pravijo, da nam donese odločitev in mir. Angleški državniki so pa mnenja, da nam treba biti pripravljenim še na daljše vojskovanje. Kdo ima prav, bomo kmalu videli. — Wilson se še ni odločil, ali napove vojsko Nemčiji ali ne; bolj previdno se mu zdi počakati in videti, kako se razvijejo dogodki, tembolj se mu to potrebno zdi, ker ni dobil od drugih nevtralcev

Turški predstojnik v običajni slavnostni opravi.

takih odgovorov, kakršne je pričakoval. Vkljub temu se pa Združene ameriške države pripravljajo prav resno za vsak slučaj. Z njimi vred se pa silovito oborožujejo tudi Japonci, ki vedo, da tako ugodnega trenutka za razširjenje svoje države jim nikdar več zgodovina ne bo nudila.

O postrejeni vojski s podmorskimi čolni sicer nimamo nobenih uradnih poročil, vendar pa se kaže, da se bo vse doseglo, kar so Nemci nameravali s tem

poostrenim bojem na morju. Iz mnogih pristanišč sploh ladje le poredko odhajajo na široko morje, tako da je promet na morju precej zelo zabranjen. S tem pa so zmedeni tudi računi naših nasprotnikov za njih pomladansko ofenzivo, pri kateri so vezani na reden pomorski promet. Laška in Francoska trpita posebno na pomanjkanju premoga in je zaradi tega tudi premikanje črt in dovažanje živil zelo obteženo.

Nekaj katoliških veljakov iz raznih držav se je nedavno zbralo v Zurihi na Švicarskem, kjer so govorili o vsled vojne nastalih razmerah glede stališča katoličanov. Posebno iskreno so se na tem shodu zahvalili papežu za njegovo delovanje v pomirjenje strasti in v prosep miru. —

Sodnik: Obtoženi ste, da ste svojemu gospodarju ukradli palico.

Pisar: Samo zamenjal sem jo s peresnikom, ki je bil še daljši nego ta-te vaš.

TO IN ONO.

Megla je po mnenju nekaterih prav zdrava, morda res ne škoduje zdravim ljudem, ki so zrastle v meglenem kraju, gotovo pa je, da škoduje močno ljudem, ki prihajajo iz solčnih krajev, kjer ne poznajo megle. Kdor je bolan na pljučih, kdor je slaboten, se bo počutil slabo v meglenih krajih in bivanje v njih mu bo pospešilo smrt. Osivelim ljudem dene megla bolj slabo nego ljudem živobarvnih las.

Da je megla zdrava, je dokazoval nekdo l. 1818. v »Laibacher W.«, kjer pravi, da umre dosti več ljudi v Ljubljani, kar so bili posekali Francozi in zaradi Francozov drevje

po Golovcu in po Rožniku. Prej se je narejala po tem drevju gosta megla in je branila pritisku vetrov, zato se ni izpreminjalo stanje toplote tako nagloma in ljudje so bili bolj zdravi, zdaj pripriha veter nagloma od te ali one strani, toplota se izpremenjuje mahoma, ljudje se prehlade.

To je nekak dokaz, samo, da je zadrževalo drevje vetrove in ne megla, če je bila tudi tako gosta, da bi zabil lahko klin v njo. Nekaj let prej je bil porušen kakor visoki mestni zid, ki je branil gotovo dostopu mrzlega zraka, burje in vetrov pa so se bali Ljubljanci od nekaj.

Slajast krompir. Krompir omrzne nekoliko že pri 2—3 stopinji pod ničlo in postane vsled tega slajast. Tak krompir pa ostane ravno toliko časa dober kakor popolnoma zdrav krompir. Ako se razgrne tak krompir za par dni v kraju, ki ima do 20 stopinj Celzija toplote, pa izgine slajast okus popolnoma. — Zmrznjen krompir se ne sme odtajati hitro, treba ga je namočiti v mrzli vodi, pristaviti, da se segreje počasi in ko se je segrel, mora vreti nagloma, potem postane zopet močnat in je dober. Sploh je

dobro, če se namaka krompir nekaj časa, preden gre v lonce. Voda vzame krompirju, kar ima nezdravega v sebi, skuha se tudi hitreje. Krompir, ki se skuha v gomašnjah, je dosti bolj okusen, če se mu odreže pred kuhanjem vršiček ali pa če se olupijo okoli in okoli za pol centimetra širine. Zdjaj, ko poganjajo klice, je treba izrezati globoko vsako oko, ker je snov, ki se nabira okoli klic, strupena. Krompir, ki pride umazan kdo ve od kod, je treba vselej namakati in oprati, preden se lupi. Ovenel krompir se osveži in napne zopet, če leži kako uro v vodi. Kdor ima krompir — kakor je zdaj dosti slučajev — kar v stanovanju, naj zračni pridno čez dan in kar je mogoče tudi čez noč. Vzduh krompirja ni zdrav, posebno ker se kviri rad, če je na toplem.

ZDRAVSTVO.

Za pljučne bolezni. Na 1/4 litra krop prevri pest ječmenove moke in pest žajbelja odstavi in vmešaj par kapljic balzama, namaži na platno in naveži. To ublaži bolečine in zdravi. Treba vsak dan novega obliža.

Za hudo trganje. Kuhaj enoliko smrekove smole, lanenega olja in smrekovega olja, namaži na platno ali na debel papir in naveži na kraj, kjer kljuje in boli. Obliž imaš lahko tam 2 do 3 dni. Ako je izvelkel bolečino, ga odmiš z gorko vodo, v kateri je prevrelo malo ječmenove moke, ako je bolečina še v životu, napravi obliž vdrugič. Časih se naredi po obližu droban izpah, ki se naznanja s srbenjem. Tedaj je nevarno drgniti in praskati se, da se ne prisadi; srbeči kraj umij večkrat z gomiličnim čajem.

Zmes.

Primerna služba.

Dekla, ki je v kuhinji gospodinja vsled nerodnosti pobila veliko posode, je službo odpovedala. — »Veš,« pravi gospodinja možu, »dekla je odpovedala in pravijo, da gre v tovarno, kjer izdeluje strelivo. Ali misliš, da bo tam zanjo?« — »Prav primerna služba bo zanjo, ker tam bo razbijala stare železne lonce in nikdo je ne bo zmerjal, ker s takim železnim drobižem polnijo granate.«

Moderna umetnost.

Slikar Sanjavič je svojemu umetniškemu prijatelju pokazal svojo novo sliko. Ta se je zagledal vanjo in čez nekaj časa rekel prijatelju-slikarju: »Sedaj mi pa povej, kaj pravzaprav predstavlja ta slika?« — Slikar prijatelja potaplja po rami in reče z zadoščanjem: »Prijatelj, ti si me razumel!«

Knjigovoznica Katol. tiskovnega društva v Ljubljani, Koptarjeva ulica 6

se priporoča za vsakovrstna knjigovozna dela
Krajevni znaki za „Orle“, kokarde in pentlje z napisi za društva se izgotavljajo v najkrajšem času po zmernih cenah.

Katoliška tiskarna II. nadstr.

Črtanje in vezanje vsakovrstnih poslovnih knjig

100 litrov domače pijače

osvežujoče, slasne in zelo gaseče si lahko vsak sam napravi z majhnimi stroški. V zlogi so: ananas, jabolčnik, grenadinec, malinovec, muškatin, hruševac, poprovi metovec, pomarančevac, prvenčevac, višnjevec. — Neuspeh izključen. Ta domača pijača se lahko pije poleti hladna, pozimi tudi vroča mesto ruma ali žganja. Sestavine z natančnim navodilom stanejo K 12,- franko po povzetju. Za ekonomije, tvornice, večja gospodarstva, delavnice itd. neprecenljive vrednosti, ker to delavca sveži in ne upijani in njegova delazmožnost nič ne trpi.

JAN. GROLICH, Engel-Drog., Brno št. 365, Moravsko.

Prevelika vročina je za truplo izredno škodljiva, ker ji napravi sledeče ohlajenje truplo za boleznin in bolečine sprejemljivo. Na dolgih hojah, po prenapornem delu pa se ne da to vedno preprečiti, in tako nastanejo mnogokrat revmatične bolečine, trganje v udih itd. Priporočamo, da se te odpravi po masaži s Fellerjevimi bolečine odpravljajočim rastlinskim esenčnim fluidom z zn. »Elsa-fluid«. Od mnogih zdravnikov priporočen. Vedno naj bi bile doma. Predvojnne cene: 12 steklenic franko stane le 6 kron; edino pristno pri lekarnarju E. Vt Feller, Stubica, Elzatrž št. 331 (Hrvatska). Mnogo čez 100.000 zahvalnih pisem, (ff)

Gospodarska zveza

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani
registrirana zadruga z omejeno zavezo

Dunajska cesta (uradni prost. I. nadstr.)
priporoča svojo

ZALOGO vsakovrstnega kolonijalnega in specerijskega blaga —

ZALOGO najboljših mlekarskih izdelkov: sira, masla, kondenziranega mleka — ZALOGO zajamčeno pristno vina iz Kranjske, Štajerske, Ogrske, Hrvatske, Istre in Dalmacije, najboljše domače slivovke, tropinova, konjaka in ruma. (Kleti v Sp. šiški št. 152) —

ZALOGO vsakovrstnih kmetijskih strojev. Strojnik vedno na razpolago —

ZALOGO raznih močnih krmil, gnojil, semen itd.

Fellerjev blagodejni, bolečine lajšajoči rastlinski esenčni fluid z zn.

„ELSA-FLUID“
za razkrajajoče
izplakovanje grla.

Predvojnne cene: 12 steklenic franko 6 kron. Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsa-trg št. 331 (Hrvatska). Nad 100.000 zahvalnih pisem in zdravniških priporočil.

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani.
Odgovorni urednik Josip Klovar.